

«هوالودود»

تعریف انضباط (discipline)

انضباط یک مفهوم کلی است که تعریف مشخص برای آن مشکل است. شمولیت آن در عرصه های مختلف سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، خانواده، مدرسه و حتی دینی گسترده است.

«انضباط در لغت به معنی استوار شدن، خوب نگاه داشته شدن، مرتب بودن و آراستگی و نظم و ترتیب است»

(فرهنگ عمید)

در تعلیم و تربیت دانش آموزان، همواره نظم و انضباط آنها مورد توجه بوده است و امروزه هم به عنوان یکی از مسائل بسیار حاد و مشکل ساز برای دست اندرکاران آموزش و پرورش محسوب می شود که قسمت زیادی از وقت، بودجه و توجه مسئولان مدرسه را به خود اختصاص می دهد.

در تعلیم و تربیت دانش آموزان، همواره نظم و انضباط آنها مورد توجه بوده است و امروزه هم به عنوان یکی از مسائل بسیار حاد و مشکل ساز برای دست اندرکاران آموزش و پرورش محسوب می شود که قسمت زیادی از وقت، بودجه و توجه م مسئولان مدرسه را به خود اختصاص می دهد. از نظر معلم، مدیریت در کلاس درس همواره یکی از مسائل پیچیده و دشوار تلقی می شود، زیرا یکی از نگرانی های بارز معلم، اداره کردن کلاس و کنترل دانش آموزان است. از طرفی اولیای دانش آموزان هم وجود نظم و انضباط در کلاس درس را در فرایند یاددهی - یادگیری بسیار مهم و باارزش می دانند. وجود نظم و انضباط و سکوت و آرامش در کلاس درس باعث می شود که اولاً سلامت روحی و روانی معلم و دانش آموزان حفظ شود و ثانیاً تدریس معلم به نحو بسیار مؤثری انجام پذیرد.

بارها ملاحظه شده است که تعداد زیادی از دانش آموزان نسبت به قوانین انضباطی و رفتارهای متفاوت اولیای مدرسه، حالت تمرد و سرکشی دارند و به دلیل برهم زدن نظم در کلاس در خارج مدرسه بسر می برند. با وجود اینکه مسئولان مدرسه نسبت به دانش آموزان خاطی، احساس همدردی و همدلی دارند، اما در برابر مسائل و مشکلات انضباطی آنها ابراز ناتوانی می کنند و نمی توانند در برابر محرک ها و رفتارهای گوناگون آنان، پاسخ های مطلوب و مناسبی عرضه کنند. به طور قطع در چنین وضعی شخصیت و احساس خودپنداره دانش آموزان به خطر خواهد افتاد و این مسئله با هدف غایی آموزش و پرورش که مدرسه را محل پرورش توانایی ها و استعداد های نهفته دانش آموزان می داند، منافات دارد. همانطور که گفته شد یکی از مشکلاتی که مسئولان مدارس و به خصوص معلمان با آن روبرو هستند، بی انضباطی و رعایت نکردن مقررات از سوی دانش آموزان است.

از رایج ترین اقداماتی که در جلوگیری از بی انضباطی در مدارس انجام می گیرد، توسل به تنبیه و توبیخ و سخت گیری است که در بیشتر موارد نه فقط نتیجه مطلوب نمی دهد، بلکه موجب تشدید و تکرار رفتارهای نامناسب و ناپسند می شود . به طور کلی می توان گفت منظور از نظم و انضباط آن است که دانش آموز با مقررات م درسه، گروه همسالان، محیط یادگیری، ارتباطات اجتماعی و غیره آشنا شود و همچنین تمایلات، گرایش ها و غرایز طبیعی کودک در جهت صحیح و مطلوب هدایت شود.

از آنجا که محور تمامی کارها در مدرسه و هدف نهایی آموزش و پرورش تربیت صحیح کودک است، لذا نباید کودکان را فدای انضباط در مدرسه کرد، بلکه باید با استفاده از راهکارهای مناسب نظم و انضباط و مقررات مدرسه را در خدمت دانش آموزان در آورد، تا زمینه هدایت مطلوب و شایسته آنها فراهم شود. رعایت نظم و انضباط موجب شادی و نشاط در فرد، سازش مناسب فردی و اجتماعی، احساس امنیت و اعتماد به نفس و جلب توجه دیگران می شود . اما گاهی اوقات دانش آموزان از مقررات مدرسه پیروی نمی کنند و با بی انضباطی موجبات ناراحتی خود، معلمان، همکلاسان و اولیای مدرسه را فراهم می آورند . مسائل انضباطی که در مدارس اتفاق می افتد، بسیار متنوع و گوناگون است و علل و عوامل متعددی دارد و مسئولان و متخصصان تعلیم و تربیت باید در پی کشف آنها باشند . برخی از بی انضباطی ها نه فقط مانع یادگیری فرد می شود، بلکه موجبات اختلال یادگیری سایر دانش آموزان را نیز فراهم می کند.

تشویق و تنبیه معلم و مسئولان مدرسه باید به موقع و با رفتار دانش آموزان متناسب باشد، تا مفید و مؤثر واقع شود.

مسئولان مدارس و معلمان باید با دادن حق تصمیم گیری و اظهارنظر به دانش آموزان، روح اعتماد به نفس، خوش بینی، استقلال طلبی و مسئولیت پذیری را در آنها بوجود آورند

لذا برای داشتن مدرسه ای با رویکرد قوی آموزشی لازم است دانش آموزان ضمن اطلاع از همه قوانین در اجرا و عمل کردن به آن نیز کوشا باشند.

اولیای محترم نیز باید دانش آموزان را در این امر مهم کمک و تشویق نمایند

باشد که با یاری هم بتوانیم اوقات مفید و لذت بخشی داشته باشیم